

Drago Novak

Volitve v ljutomerskem okraju v letu 1945 in 1946

Priprave, potek in rezultati volitev v ljudske odbore v ljutomerskem okraju

Prve povojne volitve v Sloveniji v krajevne ljudske odbore, ki so bile konec julija in v avgustu 1945, so potekale tam, kjer jih ni bilo med vojno. Takšen je bil tudi ljutomerski okraj. Izvedba volitev je bila zaupana ministrstvu za notranje zadeve, ki je imenovalo okrožne, te pa so imenovala okrajne volilne komisije. V okrajno volilno komisijo za Ljutomer so bili za izvedbo teh volitev imenovani: Ivo Čeh, učitelj iz Bučevcev, Justina Letonja, šivilja, Venčeslav Vilar, trgovec; oba iz Ljutomera, Martin Husjak, viničar iz Slamnjaka, Jakob Kolarič iz Berkovcev ter dr. Franc Farkaš, sodnik iz Stare Nove vasi.¹

Glavna naloga volilnih komisij je bila priprava volilnih imenikov. Glede na volilno pravico je bilo treba upoštevati odlok Predsedstva SNOS z 30. junija 1945, ko je le-to dopolnilo volilni odlok iz marca 1944 ter določilo, komu naj se vzame volilna pravica. Po tem odloku naj bi se odvzela: sodelavcem okupatorja, članom fašističnih organizacij, okupatorjevega policijskega aparata, obsojencem sodišč narodne časti in drugim.² Pravico do pritožbe so imeli vsi, ki so jih iz volilnih imenikov izpustili. Koliko ljudi na osnovi tega odloka v ljutomerskem okraju za te volitve ni dobilo volilne pravice, ni mogoče ugotoviti. Vsekakor pa je bilo tudi nekaj takih. Kandidatne liste so imele pravico postavljati samo množične organizacije.

Volitve so bile tajne, prvič so volile tudi ženske. Opozicija tokrat ni nastopala na volitvah. Volilna komisija okraja Ljutomer je za izvedbo teh volitev pravočasno pripravila volilne imenike. Volilne imenike so razstavili nekaj dni pred volitvami. Ljudje so si jih z zanimanjem ogledovali, o čemer nam poroča Vilko Kolar takole: "S kakšnim zanimanjem so si ljudje hodili gledat razgrnjene volilne imenike! Vsakdo je hotel videti sebe napisanega v tem državljanskem dokumentu. Hkrati pa si ogledati, če so izpadli tisti, ki jim je sodišče za narodno čast odvzelo to pravico."³

Kmalu so v okraju začeli organizirati številna predvolilna zborovanja. Ob proslavi 70. letnice Kasaškega društva Ljutomer so 17. junija 1945 organizirali "Dan muropolske konjereje". Ob tej priložnosti je bila v Sokolskem domu v Ljutomeru svečana akademija, kjer so manifestirali tudi za prve povojne volitve.⁴ Ko se je v Ljubljani začel mladinski kongres, so prvi dan tega kongresa, 24. junija 1945, v Ljutomeru organizirali velik okrajni mladinski miting. Več kot 2000 udeležencev se je zbralo na Glavnem trgu in nato krenilo v Sokolski dom. Zbranim je spregovoril član IOOF Jože Lampret o vlogi mladih pri pripravi prvih povojnih volitev.⁵ Julija 1945 so v okraju organizirali še več predvolilnih zborovanj, tako 9. julija na osnovni šoli v Cezanjevcih, kjer sta o pomenu prvih povojnih volitev spregovorila Štefan Joha in Stane Novak; 10. julija je bilo zborovanje v

¹ Vestnik Mariborskega okrožja (dalje VMO), 17. 7. 1945, št. 24.

² Jera Vodušek Starič: *Prevzem oblasti 1944-1946*. Ljubljana 1992, str. 300.

³ Vilko Kolar: *Po veliki zmagi*. Ljubljana 1978, str. 64.

⁴ VMO, 19. 6. 1945, št. 10.

⁵ VMO, 28. 6. 1945, št. 16.

Bučečovcih,

udeležence

sta z volitvami seznanila Ivo Čeh in partizanka Marija Kolarič-Mira; 20. julija je bilo zborovanje v Logarovcih, navzočim sta govorila Janez Ros-Jan in Vilko Kolar. Zborovanja so bila tudi v Štrigovi, Lukavcih pri Ljutomeru in drugod.⁶

Razpored zborovanj je pripravila okrajna propagandna komisija za okraj Ljutomer. Iz razporeda je razvidno, katere kraje je treba obiskati in kateri aktivisti morajo v teh krajih organizirati predvolilna zborovanja.⁷

Volitve v okrajne in okrožne narodnoosvobodilne odbore so se začele najprej 29. julija 1945 v Ljubljani in so se nato nadaljevale v avgustu drugod po Sloveniji.⁸ Poleg odposlancev v NOO so hkrati volili tudi delegate v okrajno skupščino.

Celotno ozemlje ljutomerskega okraja so razdelili na tri volilna območja. Volitve v ljutomerskem okraju so bile 5., 15. in 18. avgusta 1945. Volitve so potekale brez kakšnih volilnih neredov. Volišča so bila povsod okrašena, precej ljudi je volilo že v dopoldanskih urah.

Izid volitev v prvi volilni enoti 5. avgusta 1945:

Ime kraja	Volilni upravičenci	Oddani glasovi	Udeležba v %
Stročja vas	356	356	100
Presika	270	270	100
Podgradje	235	235	100
Gresovščak	190	190	100
Stara cesta	429	417	97,2
Cezanjevci	146	144	98,6
Branoslavci	281	281	100
Radomerje	425	425	100
	2352	2338	99,4

Iz preglednice je razvidno, da je bila volilna udeležba 5. avgusta v tem volilnem območju v šestih krajih 100%, najslabša je bila na Stari cesti, kjer je znašala 97,2, sledijo Cezanjevci, kjer je znašala udeležba 98,6%. V celoti pa je znašala 99,4%.⁹

V drugi volilni enoti so potekale volitve 15. avgusta 1945. Tu so bili doseženi naslednji volilni izidi:

⁶ VMO, 2. 8. 1945, št. 31; 4. 8. 1945, št. 32; 7. 8. 1945, št. 33.

⁷ Pokrajinski arhiv Maribor (PAM), fond Osvobodilna fronta Ljutomer 1945-1950, šk. 1.

⁸ J. Vodušek Starič, n. d., str. 301.

⁹ VMO, 9. 8. 1945, št. 34.

Ime kraja	Volilni upravičenci	Oddanih glasov	Udeležba v %
Ljutomer	888	888	100
Sv. Urban	500	488	97
Stanetinec	154	154	100
Ključarovci	227	227	100
Grabrovnik	406	402	99
Jalšovec	179	179	100
Robadje	575	575	100
Lukavci	222	222	100
Noršinci	312	312	100
Štrigova	303	303	100
Železna Gora	549	517	94
Razkrižje	838	838	100
	5162	5105	98,89

Tega dne se je od 5162 volilnih upravičencev udeležilo volitev 5105. Volilna udeležba je torej znašala 98,89%. Najslabša je bila volilna udeležba v Železni Gori in pri Sv. Urbanu, torej na območju Štrigove.¹⁰

Zadnje volitve so bile 18. avgusta 1945 v tretji volilni enoti.

Ime kraja	Volilni upravičenci	Oddanih glasov	Udeležba v %
Veržej	451	451	100
Križevci pri Ljutomeru	557	557	100
Stara Nova vas	291	291	100
Vučja vas	260	259	99,62
Buččevci	141	141	100
Grlava	323	323	100
Logarovci	376	376	100
Mala Nedelja	824	800	97,09
Godemarci	274	274	100
Cven	732	732	100
Selišči	274	274	100
Bolehnečici	260	260	100
Radoslavci	215	213	99,07
Kuršinci	320	320	100

¹⁰ VMO, 18. 8. 1945, št. 38.

Bunčani	142	142	100
	5440	5413	99,72

Na teh zadnjih volitvah v okraju je bila najslabša udeležba na voliščih pri Mali Nedelji, kjer je znašala 97,09%, in v Radoslavcih, kjer je znašala 99,07%.¹¹

Ko analiziramo celotne prve volitve v ljutomerskem okraju po osvoboditvi, lahko dobimo naslednjo sliko: vpisanih je bilo 12.954 volilnih upravičencev, na volitve jih je prišlo 12.856, oziroma volilna udeležba v okraju je znašala 99,7%. Najslabša volilna udeležba v okraju je bila na Železni Gori, kjer je znašala 94%, in pri Sv. Urbanu, kjer so našli 97% udeležbo. Oba kraja sta sodila v območje Štrigovo.

Ob primerjavi volilne udeležbe na teh volitvah v ljutomerskem in radgonskem okraju, lahko ugotovimo, da je udeležba v radgonskem okraju znašala 90,48% (na ljutomerskem pa 99,7%), tako da je bila udeležba v ljutomerskem okraju večja celo za nekaj več kot 9%.

Primerjava udeležbe v ljutomerskem okraju in v širšem slovenskem prostoru lahko pokaže, da je bilo takrat v Sloveniji na volitvah 636.340 volilnih upravičencev, na volišča pa jih je odšlo 609.868 ali 95,8%, tako so bili rezultati v ljutomerskem okraju glede udeležbe volilcev v Sloveniji celo nekoliko boljši.¹²

Zanimivo je, da so na teh volitvah organizatorji objavili samo podatke o številu upravičencev, število oddanih glasov in odstotke volilne udeležbe, nikjer pa nisem mogel zaslediti, s kolikšnim številom glasov je bil izvoljen kandidat. Za okrajni ljudski odbor Ljutomer je ohranjen seznam krajevnih NOO z izvoljenimi člani. Tako ugotovimo, da je bil v Ljutomeru izvoljen Štefan Joha, na Cvenu Ferdo Magdič, v Križevcih Franc Skuhala.¹³

V krajevnem ljudskem odboru Veržej sta čez nekaj dni odstopila predsednik Jožef Osterc, zaradi zaposlenosti v gospodarstvu in tajnik Franc Galunder ml. Na nadomestnih volitvah sta bila izvoljena Anton Farkaš, kmet v Veržeju za predsednika in Ivan Ciglar za tajnika.¹⁴

Volilci so na teh volitvah hkrati volili tudi zastopnike v okrajno skupščino Ljutomer. Le-ti pa so na prvi seji izvolili okrajni ljudski odbor Ljutomer v naslednji sestavi: Jožko Slavič, predsednik, Vilko Kolar, podpredsednik, Marija Petovar, tajnica. Ostali člani pa so bili: Alojz Pihler, Stane Simonič, Štefan Joha, Stane Novak, Ivan Horvatič, Slavko Ivanjšič in Mirko Rajh. Prosvetni referat je vodil Bogomir Regoršek, okrajni šolski nadzornik pa je postal Vilko Kolar. Sekretar okrajnega komiteja KPS za Ljutomer je bil Janez Ros-Jan, ki je bil nekaj časa tudi predsednik okrajnega odbora OF.

O izidu volitev v NOO so v Ljutomeru razpravljali 22. avgusta 1945 na posvetu novoizvoljenih predstavnikov. Zborovanje je bilo v Sokolskem domu. Posvetovanju so prisostvovali: član SNOS Jože Kocbek, delegat IOOF Ivan Bratko, ki je imel glavni referat. O volitvah je poročal tudi Jože Pavličič, tožilec za mariborsko okrožje, ki je med drugim govoril tudi o razvoju ljudske oblasti in položaju viničarjev. Ob koncu posveta so predsedstvu Narodne vlade Slovenije poslali reso-

¹¹ VMO, 23. 8. 1945, št. 40.

¹² J. Vodušek Starič, n. d., str. 301-302.

¹³ PAM, Osvobodilna fronta Ljutomer, 1945-1950, šk. 1.

¹⁴ *Kronika osnovne šole Veržej za leto 1946.*

lucijo, v kateri se izrekajo za Jugoslavijo, odklanjajo pa vrnitev dinastije Karađorđevićev.¹⁵

Kakšnega večjega odmeva na izid volitev v Ljutomerskem okraju časopisje ni prineslo. Iz skopih poročil pa le lahko ugotovimo, da so bili organizatorji volitev z izidom v okraju zadovoljni. Slabši izid je bil na štrigovskem območju. Vzrok je težko ugotoviti; ali so aktivisti preveč zanemarili to območje ali pa so bili vzroki kje drugje.

Volitve v ustavodajno skupščino Demokratične federativne Jugoslavije v Ljutomerskem okraju

---

Prvi 'krst' na povojnih volitvah so prebivalci Slovenije in s tem tudi Ljutomerskega okraja že prestali. Zdaj so bile pred vrati nove volitve v Ustavodajno skupščino Jugoslavije. Prvega septembra 1945 je namreč začasna ljudska skupščina DFJ razpisala volitve v ustavodajno skupščino. Dogovorjeno je bilo, da bodo volitve 11. novembra 1945. Volitve v ustavodajno skupščino Jugoslavije so bile razpisane v zvezni zbor (zvezna lista) in zbor narodov (federalna lista). Razen tega je nastopala še "črna skrinjica" ali "skrinjica brez liste". Slednja je omogočila vsem, ki niso bili za Ljudsko fronto Jugoslavije in njene kandidate, do so vrgli kroglico vanjo.

Tem volitvam so pripisovali velik političen pomen, zato je priprave spremljala močna dejavnost partije, fronte in drugih. Okrajni komite KPS v Mariboru so okrepli; tja je prišel Viktor Avbelj-Rudi, na Ljutomersko območje pa so poslali Danico Badovinac, dolgoletno aktivistko. Volilni imeniki so morali biti pravočasno pripravljene (do 1. 9. 1945). Izdelani so bili sezname volilnih upravičencev, nato so jih obravnavali na konferencah, kjer je vsakdo lahko predlagal koga naj se izbriše. Poročila kažejo, da so pri pripravi volilnih imenikov imeli v okrožjih in okrajih različne pristope. V mariborskem okrožju so črtali v povprečju 10% volilcev, največ v okrajih Maribor, Ptuj in Ljutomer (od 10-18%). Podatki se nanašajo na začetek septembra 1945.¹⁶ Takrat je živelo v okraju 20.000 ljudi, ki bi lahko glede na starost volili, vendar jih od teh 15% ni dobilo volilne pravice, to je pomenilo, da so črtali približno 3000 oseb. To pa ni tako majhno število. Znano je, da so bili v Ljutomeru predlagani za izključitev iz OF med drugimi tudi naslednji: Ema Bukovec, nameščenska Mlekoprometa v Ljutomeru, Franc Akerman, mali kmet iz Ljutomera, Ančka Šoba, nameščenska, Franc Obilčnik, računovodja, Ivan Kupljen ter Edvard Žitek. Omenjeni so bili obsojeni bodisi zaradi gospodarskega kriminala ali 'povezovanja z narodnimi izdajalci'.¹⁷

Okrožna volilna komisija v Mariboru je imenovala za izvedbo teh volitev okrajno komisijo za Ljutomer, ki so jo sestavljali: dr. France Zavašnik, sodnik, Stane Novak, trgovski pomočnik, Marija Petovar, uradnica, Jolanda Kuhar, abiturientka, Sašo Kukovec, študent, vsi iz Ljutomera in Ivan Kociper, kmet iz Stanovcev.¹⁸

---

¹⁵ VMO, 25. 8. 1945, št. 41.

¹⁶ J. Vodušek Starič, n.d., str. 344.

¹⁷ PAM, Okrajni odbor OF Ljutomer 1945-1946, šk. 1.

¹⁸ VMO, 11. 9. 1945, št. 47.

Aktivisti okraja Ljutomer so v okraju organizirali več predvolilnih zborovanj in propagirali LFJ. Največje tako predvolilno zborovanje v okraju je bilo v nedeljo, 14. oktobra 1945, v Ljutomeru. Glavni govornik je bil Zoran Polič, pravnik in minister za notranje zadeve ter nosilec liste v mariborskem okrožju. Bilo je sicer dogovorjeno, da bo zbrani množici na Glavnem trgu v Ljutomeru tega dne govoril predsednik Narodne vlade Slovenije Boris Kidrič. Na poti v Ljutomer pa je imel v Ormožu lažjo prometno nesrečo, ko je džip, v katerem se je peljal, zavozil s ceste na travnik, pri čemer se je Boris Kidrič z glavo udaril v notranjost avtomobila. Ko je prišel v Ljutomer, je množico samo pozdravil in šel počivat. Tako je govoril namesto njega Zoran Polič. Zbranim je govoril o vlogi in pomenu nove ljudske oblasti, agrarni reformi ter o obnovi domovine. Še posebej je opozoril na sovražnike, ki so se vrinili v našo oblast. Pri tem je omenjal, da nekateri odborniki delajo napake iz nerodnosti, drugi pa namenoma. Med ostalim je poudaril: "Ako ljudje v vaših krajevnih odborih delajo napake namenoma, ker so se kot sovražniki vrinili v naše vrste, zahtevajte zbor volilcev, ki si bodo izvolili sposobnejše ljudi." Svoj govor pa je zaključil: "Samo v enotnosti bomo zmagali!" Za njim sta govorila še Ivan Ribič in Vilko Kolar, okrajna kandidata za zvezni zbor.

Istega dne popoldne, ko je bilo zborovanje v Ljutomeru, pa so bile na dirkališču na Cvenu pri Ljutomeru prve povojne konjske dirke. Na tej manifestaciji je udeležencem spregovoril Boris Kidrič, ki si je od prometne nesreče že nekoliko opomogel. Govoril je o pomenu volitev ter graditvi nove ljudske oblasti. Svečano je odprl konjske dirke.¹⁹ Ob slovesu je v razgovoru z ljutomerskimi aktivisti povedal: "Zaupajte Partiji, delajte kot doslej, in videli boste, da boste po 11. novembru zadovoljni, ko boste slavili zmago."²⁰

Predvolilna zborovanja so bila tudi v ostalih krajih v okraju. V časopisnih poročilih je mogoče razbrati, da je bilo v okraju celo več kot 200 takih zborovanj in predvolilnih sestankov. Tako so bila taka zborovanja na Kogu, Sv. Miklavžu, Ivanjkovcih, Branoslavcih, Krapju, Veržeju, Cvenu, Cezanjevcih, Logarovcih, Berkovcih, Jeruzalemu, Vinskih vrhovih in drugod. Povsod so razpravljali o volitvah in tudi o drugih vprašanjih.

Dopisnik v Ljudski pravici pod naslovom "V Ljutomerskem okraju pojdemo vsi volit Tita" opisuje potek zborovanj v okraju in vsebine razprav. Med drugim je zapisal: "Vsi volilci bodo že zgodaj zjutraj pohiteli na volišča, da oddajo glas za Kolarja in Ribiča, ki sta oba na listi ljudske fronte, katere nosilec je maršal Tito." V nadaljnjem pa pravi: "V ljutomerskem okraju bo ostala 'skrinjica za odpadke', kot jo ljudstvo imenuje, prazna, skrinjico Ljudske fronte pa bomo napolnili do vrha."²¹

Osvobodilna fronta je postavila svoje poslanske kandidate. V glavnem so povsod postavili enega kandidata, le tu in tam dva, tak primer je bil tudi v ljutomerskem okraju. Tako sta nastopala dva kandidata. Prvi kandidat je bil Ivan Ribič, mlinar in posestnik iz Cezanjevcev, njegov namestnik pa je bil Rado Pušenjak, sicer domačin, doma iz Cezanjevcev, takrat pa je stanoval v Mariboru. Drugi

¹⁹ VMO, 16. 10. 1945, št. 62.

²⁰ V. Kolar, n. d., str. 104.

²¹ Ljudska pravica (dalje LP), 9. 11. 1945, št. 170.

kandidat je bil Vilko Kolar, šolski nadzornik v Ljutomeru, njegov namestnik pa je bil Simon Kutnjak, posestnik iz Razkrižja.²²

Še pred volitvami se je 22. oktobra 1945 v Ljubljani sestal CK KPS; navzoči so bili vsi sekretarji okrožij KPS v Sloveniji. Med ostalim so analizirali politične razmere ter ugotavljali, da so v mariborskem okrožju slabe, da so se aktivisti preveč držali pisarn ter da zaradi oddaljenosti od centra ni bilo aktivistov na terenu od zadnjih volitev v KNOO. Dogovorili so se, naj gredo aktivisti na teren. Nadalje so ugotavljali, da se najslabše obnaša duhovščina v lendavskem okraju, kjer je razbit SKOJ. Nekatere skojevke so celo v Marijini družbi.²³

V pripravah na volitve je bila v okraju precej aktivna duhovščina. Tako se Vilko Kolar spominja: "Protiljudski kler je, vzpodbuden z zagrebškim pastirskim pismom, postal zelo delaven, pri čemer je uporabil že stare preizkušene metode zastraševanja. Prav zaradi tega smo naskrivaj hodili v cerkve poslušat pridige, da bi vedeli, odkod veje najhujši protiljudski veter in kateri duhovniki so bolj in kateri manj strupeni".²⁴

Volitve 11. novembra 1945 so potekale v okraju brez večjih izgredov. Volilne komisije so skrbele za okrasitev volišč. Volišča so bila lepo okrašena, zlasti skrinjice OF, 'črna' pa je bila brez okrasja. Zlasti ženske so bile vesele, saj so prvič volile državne poslance. Neka ženska je na volišču v Razkrižju, ko so ji povedali, kako naj voli, dejala: "Samo za Tita bom glasovala". Na drugi strani pa je na nekem volišču na radgonskem območju volilka vprašala volilno komisijo "Kje je skrinjica za Boga?".²⁵ Dogajalo se je torej marsikaj.

Izidi volitev v Ustavodajno skupščino 11. novembra 1945 v okraju Ljutomer so bili naslednji:

Volilni upravičenci	Oddanih glasov	Zvezna lista		Brez liste	Federalna lista	Brez liste
		I. kand.	II. kand.			
18.003	15.603	5.365	4.512	5.725	9.257	6.344
	86,66%	34,38%	28,88%	36,74%	59,39%	40,61%

Volilni rezultati povedo naslednje: od 18.003 volilnih upravičencev v okraju se je udeležilo volitev 15.603 ali 86,66%. Za prvega kandidata, to je Ivana Ribiča, je glasovalo 5365 volilcev ali 34,38%, drugi kandidat Vilko Kolar pa je dobil 4512 glasov ali 28,88%. Izvoljen je bil torej Ivan Ribič. Brez liste je bilo na zvezni listi 5725 glasov ali 36,74%. Za federalno listo je glasovalo 9257 volilcev ali 59,39%. Brez liste na federalni listi pa je bilo 6.344 glasov ali 40,61%.²⁶

Poglobljena analiza teh volitev po krajih v okraju kaže, da je največ glasov v črni skrinjici bilo oddanih pri Sv. Urbanu, kjer je na federalni listi od 369 odanih glasov bilo v črni skrinjici 277 kroglic, temu sledi Cven I., kjer je od 439 oddanih

²² UL SNOS in NVS, št. 45, 20. 10. 1945.

²³ Arhiv Republike Slovenije, dislocirana enota I (dalje ARS I), fond CK ZKS, šk. 1, seja CK KPS 22. 10. 1945.

²⁴ V. Kolar, n. d., str. 105.

²⁵ Slovenski poročevalec (dalje SP), 14. 11. 1945, št. 175.

²⁶ ARS I, fond CK ZKS, Okrajni komite KPS Ljutomer 1945-1946.

glasov bilo v črni skrinjici na federalni listi 205 kroglic, in na Stari cesti, kjer je od 359 oddanih glasov dobila črna skrinjica na federalni listi 170 glasov.²⁷

Volitve so bile po ugotovitvah pripadnikov OF samih prava katastrofa za okraj. Nihče se najbrž tega ni nadejal. Morda je ponekod prišlo celo do presipanja kroglic iz 'črne' v skrinjico LFJ. Dogajalo se je tudi to, da so bile skrinjice brez liste neobložene, kamor si volilci (ker je bilo kroglico slišati) niso upali oddajati kroglic. Pri volitvah so jih opazovali tudi člani komisije, saj so hoteli vedeti, komu bodo zaupali svoj glas. Znano je, da so nekatere volilce hodili klicat na dom, naj se udeležijo volitev, saj bodo v nasprotnem primeru izgubili pokojnino, živilske karte in drugo. Dopovedovali so jim, da se morajo udeležiti volitev, ker je abstinenca na volitvah dejanje proti lastni državi. Kljub temu so bili rezultati takšni, da se z njimi organizatorji volitev niso mogli ponašati

Rezultati volitev so postavili v radgonskem okraju OF v še slabšo luč. Primerjamo volilne rezultate med ljutomerskim in radgonskim okrajem, dobimo naslednjo sliko: v radgonskem okraju se je udeležilo volitev 79,24% volilcev (Ljutomer 86,66%), za zvezno listo je glasovalo 42,10%, brez liste 57,90 (Ljutomer za zvezno listo 63,26%, brez liste 36,74%), za federalno listo 42,30%, brez liste 57,70% (Ljutomer federalna lista 59,39%, brez liste 40,61%). Skrinjica brez liste je tako v ljutomerskem okraju za zvezni zbor dobila 36,74%, za zbor narodov pa 40,61%, v radgonskem okraju pa v zveznem zboru 57,90%, v zboru narodov pa 57,70%. Slabo so za LF izpadle volitve tudi v okraju Dolnja Lendava, kjer se je volitev udeležilo 76% volilcev in je skrinjica brez liste za zvezni zbor dobila 54% glasov, za zbor narodov pa 56,40%.²⁸

Volitve je Vilko Kolar ocenil v svojih spominih takole: "Proti polnoči so bili rezultati popolni, z njimi nismo bili zadovoljni, nasprotno bili smo zelo potrti. Vedeli smo, da bo reakcija vplivala na omahljive volilce, katerim je znala na vse mogoče načine prikazati, da bomo propadli in da bo Matjaževa vojska s pomočjo Angležev opravila s komunisti, nismo pa mislili, da bo dosegla toliko glasov. Kljub temu, da je v našem okraju OF prepričljivo zmagala, pa so se reakcionarni krogi na tihem veselili in slavili uspeh".²⁹

Že takoj, drugi dan po volitvah, je tisk objavil, da so v Gornji Radgoni in Dolnji Lendavi izidi volitev v pravem nasprotju z velikanskim uspehom, ki ga je dosegla OF po vsej Sloveniji.

O novembrskih volitvah v Sloveniji je razpravljala tudi partijska konferenca KPS v Ljubljani 22. novembra 1945. Razen druge razprave je Edvard Kardelj spregovoril tudi o volitvah v Sloveniji. Med drugim je opozoril, da volitve niso izpadle tako, kot so pričakovali, da niso znali ugotoviti, kje so glavne sovražnikove sile v Sloveniji, niso poslali svojih najmočnejših sil tja, kjer je bil sovražnik najmočnejši. Pokazalo pa se je, da je bil sovražnik najmočnejši v mariborskem okrožju. Popolnoma je nedopustno, da je bila cela partijska organizacija iznenadena. Celotna naša partijska organizacija v mariborskem okrožju na čelu z okrožnim komitejem je popolnoma odpovedala. Partijske organizacije niso dovolj upoštevale, da je bilo mariborsko okrožje, predvsem njegov spodnji del, najmanj ali skoraj nič povezan z osvobodilnim bojem, partizani so zelo redko zašli tja, ljudstvo je bilo torej slabo

²⁷ Prav tam.

²⁸ LP, 14. 11. 1945, št. 175.

²⁹ V. Kolar, n. d., str. 122.

seznanjeno z bistvom boja. CK KPS je dolžan, da pripravi ustrezne administrativne ukrepe. Napake take vrste so nedopustne in nujno je, da slede kazni.³⁰

Dopisnik pa je v prispevku z naslovom "Ob primeru Radgone in Lendave" v Ljudski pravici 15. novembra 1945 takole ocenil volitve na tem območju: "Vsi kulturbundovci, posamezni protinarodni duhovniki, črnoborzijanci in špekulanti, komaj včeraj amnestirani, so strahovali in zaslepljali ljudstvo. Grozili so z intervencijo in jo na dan volitev obetali vsako uro, vsako minuto. Vsak čas bo vdrla prek meje Petrova vojska, belogardisti, so govorili: 'Vsakdo, ki bo volil LF, bo ustreljen,' itd. Varali so ljudstvo, da hoče naša oblast izseliti njihove otroke v Sibirijo. Nekateri duhovniki so ocenjevali, da je črna skrinjica brez liste 'božja skrinjica'. Skratka z grožnjami, terorjem in lažmi so hoteli ljudstvo s starimi metodami odvrniti od prave poti." Pisec nato v nadaljevanju pravi: "Ljudje, ki so 11. 11. strahovali ljudstvo v Radgoni, Lendavi z intervencijo, so ljudje, ki so v nekdanji bivši Jugoslaviji preko iste meje klicali 'odrešitelja Hitlerja'.³¹

Prezreti ne gre dejstva, da so to območje v severovzhodni Sloveniji večkrat že od maja 1945 obiskovali "križarji" ali "Matjaževa vojska", kakor so jih nekateri imenovali. Še posebej so povečali svojo dejavnost, ko je Andrej Glušič jeseni 1945 organiziral Glavni obveščevalni center s podružnicama v Gradcu in Celovcu.³² Pošiljali so 'trojke' v Slovenske gorice, Prekmurje in celo na Pohorje. V času pred volitvami so podkrepili svojo dejavnost. Oglašali so se na nekaterih postojankah, organizirali kurirsko mrežo, zbirali podatke, ropali in grozili ljudem, da jim bodo sežgali domačije, če jih bodo prijavili oblastem. Bili so povezani z nekaterimi duhovniki. Večkrat je prišlo do spopada z Narodno milico. Člani OZNE so jih v okolici Ljutomera nekaj zajeli in odvedli v zapore. Med ljudmi so širili gesla, da bo prišla kraljeva vojska in rešila deželo komunizma. Gesla, da bodo s pomočjo Angležev zlomili Titovo Jugoslavijo, so ponekod padla na ugodna tla.

Za takšen poraz LFJ na teh volitvah na obravnavanem področju bi lahko našli več vzrokov. Ugotoviti moramo, da je bila v okraju v tem času velika antipropaganda s strani posameznikov. Znano je, da na Murskem polju živi večinoma kmečki živelj, ki se je bal skupnih kotlov ter kolhozov. Časopis Slovenec je tu še pred vojno imel precej bralcev, na drugi strani je širil alarmantne vesti iz SZ o veliki bedi, lakoti in podobno. Tu je imel tudi že pred vojno močan vpliv domačin, voditelj SLS dr. Anton Korošec. Večji kmetje, ki so jih takrat imenovali "kulake", so imeli precejšen vpliv na želarje, bajtarje in viničarje. Obvezni odkup ni najbolje vplival na kmete. Kmetje so bili proti zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji. Reakcija je širila parole o skupnih kotlih. Rdeča armada je namreč ob zasedbi Radgone maja 1945 delila hrano iz vojaških kotlov lačnemu prebivalstvu in to so izkoristili za propagandno vizijo o skupnih kotlih ter s tem ljudi odvrčali od LFJ.

Pastirsko pismo, ki ga je izdala jugoslovanska škofovska konferenca v Zagrebu 20. septembra 1945, v katerem so katoliški duhovniki ostro obsojali postopke nove oblasti, je odmevalo tudi med prebivalci ob Muri. Omenili smo že vdore skupin "Matjaževe vojske", ki so še povečali svojo dejavnost v predvolilnem času. Gesla, da

³⁰ ARS I, fond CK ZKS, Partijska konferenca KPS 22. 11. 1945.

³¹ LP, 15. 11. 1945, št. 176.

³² J. Vodušek Starič, n. d., str. 340; glej tudi Zdenko Zavadlav: *Križarji - Matjaževa vojska na Slovenskem*. Ljubljana 1994, str. 24.

bodo s pomočjo Angležev zlomili Titovo Jugoslavijo, so ponekod padla na ugodna tla.

Jeseni 1944 so na ozemlju Slovenskih goric delovale enote kozakov, ki so se borile na strani nacistične Nemčije. Te so ropale po vaseh, morile, požigale domove partizanskih družin, vse to pa so si ljudje zapomnili in ugotavljali, češ kakšni so Rusi. Maloštevilni aktivisti na tem področju so bili mladi in neizkušeni. Težko bi bilo, da bi danes krivili nje, da niso storili vse za volilno zmago. Najbrž je ponekod prišlo na voliščih tudi do zamenjave vsebine skrinjic, saj bi brez tega verjetno bili rezultati za LFJ še slabši. Najbrž pa je tudi res, da so bili ljudje premalo seznanjeni z OF in njenimi cilji; mislili so pač, da se bo vrnila 'stara' Jugoslavija in s tem kralj Peter.

Slabi rezultati LFJ na novembrskih volitvah v ljutomerskem okraju niso ostali neopazni. Padla je ostra kritika na ljutomerski partijski komite in še posebej na okrožni komite KPS za mariborsko okrožje. Prav okraji Ljutomer, Gornja Radgona, Dolnja Lendava in Murska Sobota so imeli najslabši uspeh na teh volitvah, saj je tu v dveh okrajih bilo v 'črni skrinjici' več kot polovica oddanih glasov.

Posledice so bile rigorozne. Centralni komite KPS je razrešil vse sekretarje okrajnih komitejev KPS in razpustil vse osnovne partijske organizacije v okrožju. Poostrena so bila tudi merila za sprejem v partijo. Članstvo partije, razen tistih, ki so bili sprejeti med narodnoosvobodilnim bojem, je moralo znova med kandidate. Poostrili so tudi merila za ponoven sprejem v redno članstvo.

V Ljutomeru je postal sekretar okrajnega komiteja KPS Ivan Fajdiga, ki so ga poslali iz Ljubljane. Dotedanji sekretar okrajnega komiteja za Ljutomer Ivan Rosjan je odšel na novo službeno dolžnost v Prevalje. Postavili so tudi nov okrajni komite KPS, ki je preveril članstvo in ustanavljal nove osnovne organizacije. Kdo so bili novi člani okrajnega komiteja za okraj Ljutomer takoj po volitvah, nisem mogel ugotoviti. V nekoliko poznejšem času se omenjajo: Bogo Verdev, organizacijski sekretar, odgovoren za kadre in SKOJ, Marija Petovar, odgovorna za agitprop in AFŽ, Stane Novak, odgovoren za ljudsko oblast, Bogdan Zupan za notranjo upravo, Alojz Vrbnjak, odgovoren za sindikat. Kot član komiteja pa se omenja tudi Henrik Ribič-Muk.³³

Politični položaj se je v okraju le počasi izboljševal. Pred pristaše LFJ so bile v okraju proti koncu leta 1945 postavljene nove naloge v zvezi z uredbo o začasnih ureditvi prejemkov viničarjev, zakonom o agrarni reformi in kolonizaciji v Sloveniji ter še posebej v zvezi z zakonom o razlastitvi posestev, ki jih obdelujejo koloni in viničarji. Pred vrati so bile tudi razprave v zvezi s sprejemom nove ustave FLR Jugoslavije.

Volitve v ustavodajno skupščino Ljudske republike Slovenije

Slovenski volilci so šli po več kot enoletnem premoru ponovno na volitve jeseni 1946. Tokrat naj bi si izbrali zastopnike v slovensko ustavodajno skupščino. Ker so se zadnje volitve v ustavodajno skupščino DFJ v okraju slabo iztekale za nosilce LF, so si zato aktivisti za izvedbo teh volitev bolj prizadevali in bolj pripravili teren, da se dogodki zadnjih volitev ne bi ponovili. Delo ni bilo lahko. Politični položaj v okraju v nekaterih krajih poleti 1946 ni bil ravno najboljši. To lahko razberemo iz poročila, ki ga je sekretar okrajnega komiteja Ljutomer Ivan

---

³³ ARS I, fond CK ZKS, Okrajni komite KPS Ljutomer 1945-1946.

Fajdiga poslal 28. maja 1946 okrožnemu komiteju KPS Maribor, kjer med drugim poroča: "Zadnje čase se še vedno opaža in čuti zelo močna propaganda s strani sovražnikov predvsem na terenu Sv. Tomaž, Savci, Mala Nedelja, kakor tudi po nekaterih krajih Murskega polja. Ko je bil 22. tega meseca sklican pri Sv. Tomažu sestanek, za katerega so bili obveščeni sigurno vsi ljudje, se istega ni udeležil nihče. V isti noči pa je bila izvršena od naših nasprotnikov listkovna akcija. Vidi se, da hočejo naši nasprotniki z alarmantnimi vestmi popolnoma zmešati in spraviti ljudi iz tira." V nadaljevanju poroča, da so na zboru volilcev v Stročji vasi sestanek motili nasprotniki in skušali spraviti zbor volilcev s pravega tira v napačno smer.³⁴

O pripravah na volitve so razpravljali tudi na seji okrajnega komiteja KPS Ljutomer 28. avgusta 1946. Okrajni sekretar Fajdiga je najprej poročal s partijske konference v Ljubljani ter razložil, kako je treba pristopiti k izvedbi volitev. Na sestanku so razpravljali o kandidatih, namestnikih za oktobrske volitve. Pri tem so ugotavljali, da je treba za poslance izbrati ugledne ljudi, ki imajo vpliv med volilci. Določili so člane komiteja, ki so bili odgovorni za izvedbo volitev. Tako je bil za teren Sv. Miklavž zadolžen Henrik Ribič-Muk, Stane Novak za volišče Sv. Tomaž in Marija Petovar za Ljutomer.³⁵

Volitve v ustavodajno skupščino Slovenije so bile razpisane za nedeljo 27. oktobra 1946.³⁶ Organizirane opozicije tako kot na volitvah v zvezno skupščino, ni bilo. Krajevne organizacije so imele nalogo čimbolj množično pripraviti predvolilne sestanke, okrajni komite KPS Ljutomer pa je razporedil aktiviste za posamezne sestanke.

Na predlog okrajnega izvršnega odbora OF Ljutomer je bila imenovana okrajna volilna komisija za okraj Ljutomer v naslednji sestavi: predsednik Franc Zavašnik, pravnik, tajnik Bogo Verdev, posestniški sin, člani Jožko Glavnik, Tončka Dernikovič, delavka, ter Bogdan Zupan, trgovski pomočnik, vsi iz Ljutomera. Namestnik predsednika je bil Avgust Fekonja, nameščeneec, namestnik tajnika Jakob Meško, šolski nadzornik, oba iz Ljutomera, ter namestniki članov: Maks Verbančič, zadružnik s Koga, Drago Magdič, delavec iz Borejcev, ter Janez Žagar, nameščeneec iz Ljutomera.

Okraj Ljutomer je bil razdeljen na dve volilni enoti. Prvo volilno enoto so sestavljali naslednji kraji: Vučja vas, Bučecovci, Stara Nova vas, Bunčani, Križevci pri Ljutomeru, Lukavci, Veržej, Grlava, Cven, Noršinci, Cezanjevci, Ljutomer, Radomerje, Stročja vas, Razkrižje, Globoka, Presika, Slamnjak in Gresovčak. Drugo volilno enoto pa so sestavljali naslednji kraji: Mala Nedelja, Veličane, Sv. Miklavž, Ivanjci, Branoslavci, Radoslavci, Kuršinci, Godemarci, Trnovci, Savci, Sejanci, Ključarovci pri Ormožu, Lahonci, Sv. Tomaž, Žerovinci in Stara cesta.³⁷

V okraju Ljutomer so bili predlagani naslednji kandidati:

Prva volilna enota:

- I. Kandidat: Franc Lubej, učitelj, sekretar prezidija SNOS Ljubljana
namestnik: Franc Skuhala, kmet, Križevci pri Ljutomeru
- II. Kandidat: Jožko Slavič, kmečki sin, Ljutomer
namestnik: Matija Habjanič, zadružnik, Rinčetova graba

³⁴ Prav tam.

³⁵ Prav tam.

³⁶ UL LRS, št. 61 226, 13. 9. 1946.

³⁷ PAM, Okrajni odbor OF Ljutomer 1945-1946, šk. 1.

Druga volilna enota:

- I. Kandidat: Ivan Fajdiga, sekretar okrajnega komiteja KPS Ljutomer
namestnik: Maks Meško, kmet, Lahoncev
- II. Kandidat: Martin Hodžar, vinogradnik, zadržnik zadruga Svetinje Brebrovnik
namestnik: Franc Štuhec, kmet, Radoslavci.³⁸

Po vsem okraju so aktivisti tudi tokrat organizirali več predvolilnih zborovanj.

Na teh zborovanjih so volilce seznanjali s predlaganimi kandidati, s pomenom volitev ter vplivali na udeležbo.

Volilci iz Veržeja so se zbrali 11. oktobra 1946 v Sokolski (Hedžetovi) dvorani. Zborovanju je prisostvoval Franc Lubej. Poudaril je pomen volitev. Med drugim je omenil, da so te volitve takšne, kot jih slovenski narod še ni imel, saj doslej še nikoli ni imel svoje vlade. Tisoč let je bil v sužnosti notranjih in zunanjih sovražnikov.³⁹

Franc Lubej je bil na predvolilnem sestanku tudi na Cvenu 12. oktobra 1946 in 13. oktobra v Križevcih pri Ljutomeru. Govoril je o pomenu volitev ter volilce seznanil z nalogami ljudske oblasti. Dne 13. oktobra je bil predvolilni sestanek nekdanjih viničarjev v Ljutomeru. Tudi tukaj je govoril poslanski kandidat Franc Lubej. Med ostalim je poudaril "Vi ste postali na svoji zemlji svoji gospodarji. Vaša last so te gorice, ki so sto in stoletja pile pot vaših dedov in pradedov."⁴⁰

Na okrajni konferenci podružnice Sindikata prosvetnih delavcev v Ljutomeru 19. oktobra 1946 sta na predvolilnem zborovanju govorila Ivan Fajdiga in Vilko Kolar. Pozivala sta prosvetne delavce, naj opravijo svojo dolžnost in se udeležijo volitev. Mestni odbor OF Ljutomer pa je 24. oktobra organiziral veliko predvolilno zborovanje v Titovem domu v Ljutomeru. Zbralo se je veliko ljudi. Na zborovanju je govoril namestnik kandidata Franc Skuhala. Bil je tudi kulturni program.⁴¹ Številna zborovanja so bila tudi drugod po okraju.

Volitve so bile v nedeljo 27. oktobra 1946 in so v okraju potekale povsem normalno, brez incidentov. Ljudje so šli na volitve v glavnem že v dopoldanskih urah. Volišča so bila lepo okrašena. Iz šolske kronike osnovne šole v Cezanjevcih pa za te volitve med ostalim razberemo: "V Cezanjevcih je bila udeležba 95%. Mladina je s harmoniko in z zastavami prišla na volišče. Tako je slovenski narod dobil prvič v zgodovini svoj parlament."⁴² Podobno se je dogajalo tudi na drugih voliščih.

Volilni rezultati so bili naslednji:⁴³

Volilna enota	Štev. volilnih upr.	Oddani glasovi		I. kandidat	Štev. glasov	%	II. kandidat	Štev. glasov	%	Abstinenca
		štev.	%							
I.	10.219	9.938	97,3	Lubej F.	5.835	58,9	Slavič J.	4.085	41,1	281
II.	7073	6.463	91,4	Fajdiga I.	4.260	65,9	Hodžar M.	2.203	34,1	610
	17.292	16.401	94,8							891

³⁸ UL LRS, št. 67 260, 12. 10. 1946.

³⁹ Ljudska pravica, 15. 10. 1946, št. 242.

⁴⁰ Prav tam.

⁴¹ PAM, Okrajni odbor OF Maribor 1945-1946, šk. 1.

⁴² *Kronika osnovne šole Cezanjevci za leto 1946.*

⁴³ UL LRS, št. 71, 9. 11. 1946.

Rezultati teh volitev v ljutomerskem okraju kažejo, da je od 17.292 volilnih upravičencev volilo 16.401 volilcev, volilna udeležba je torej znašala 94,8%. V prvi volilni enoti je zmagal Franc Lubej, ki je dobil 5835 glasov ali 58,9%. Drugi kandidat Jožko Slavič pa je dobil 4085 ali 41,1%. V drugi volilni enoti je zmagal Ivan Fajdiga, ki je dobil 4260 ali 65,9%, njegov nasprotnik Martin Hodžar pa le 2203 glasov ali 34,1%. Volitev se ni udeležilo 891 volilcev ali 5,2% volilnih upravičencev.

Štrigovsko območje se na teh volitvah več ne omenja, saj je od aprila 1946 sodilo k Hrvaški.

V ustavodajno skupščino LR Slovenije sta tako bila izvoljena Franc Lubej, sekretar prezidija SNOS, ki je v letih 1919 do 1938 deloval kot učitelj v Ljutomeru, ter Ivan Fajdiga, doma iz Sodražice, nekaj časa je bil sekretar okrožnega odbora OF v Novem mestu. Po volitvah novembra 1945 pa je bil poslan v ljutomerski okraj.

Če tudi tokrat primerjamo izide teh volitev med ljutomerskim in radgonskim okrajem, lahko ugotovimo, da se je na radgonskem okraju udeležilo od 16.916 volilnih upravičencev 15.821 volilcev ali udeležba je znašala 93,5% (Ljutomer od 17.292 volilnih upravičencev pa 16.401 volilcev, oziroma 94,8%). Iz tega sledi, da je bila udeležba v ljutomerskem okraju boljša le za 1,3%. Nekoliko boljša je bila udeležba v celotnem mariborskem okrožju, saj je tu od 249.152 volilnih upravičencev volilo 237.066, to je 95,1%. V vsej Ljudski republiki Sloveniji je tokrat bilo 743.401 volilnih upravičencev, od tega je glasovalo 712.703 volilcev ali volilna udeležba je znašala 95,87%.

Volitve v ustavodajno skupščino Ljudske republike Slovenije so v ljutomerskem okraju podobno kot drugod po Sloveniji uspele. Organizatorji volitev so bili z njimi precej zadovoljni. V spomilih je Vilko Kolar v knjigi *Po veliki zmagi* v zvezi s temi volitvami zapisal: "Volitve so bile dobre. Množična udeležba je omogočila, da so mnoga volišča že v dopoldanskih urah zaprli."⁴⁴

V šolski kroniki osnovne šole Veržej pa med ostalim za leto 1946 razberemo: "Dne 27.10.1946 so se izvršile volitve v ustavodajno skupščino ljudske republike Slovenije. Kljub motnjam in zavajanju ljudi od reakcije je bila udeležba pri volitvah kar lepa. 91,8% volilcev (dejanska udeležba pa je bila 94,8%) in volilk si je s svobodnim glasovanjem izvolilo svoje poslance, ki so sprejeli prvo ustavo Ljudske republike Slovenije."⁴⁵

***

Volilna udeležba na treh obravnavanih volitvah v okraju je nihala.

Največja je bila na volitvah v NOO avgusta 1945, ko je znašala 99,7%. Najslabša pa je bila na volitvah v ustavodajno skupščino DFJ, ko je znašala le 86,66%. Volilna udeležba se je zopet povečala na volitvah v ustavodajno skupščino Slovenije oktobra 1946, ko je znašala 94,8% in so si prebivalci ljutomerskega okraja izvolili svoje predstavnike v NOO, republiške in zvezne organe.

⁴⁴ V. Kolar, n.d., str. 181.

⁴⁵ *Šolska kronika osnovne šole Veržej za šolsko leto 1946.*

Drago Novak

DIE WAHLEN IM BEZIRK LJUTOMER IN DEN JAHREN 1945 UND 1946

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die ersten Wahlen nach dem zweiten Weltkrieg im Bezirk Ljutomer fanden im August 1945 statt, als Abgesandte für die Volksbefreiungsräte und Delegierte für die Kreisversammlung gewählt wurden. Die Opposition nahm bei den Wahlen nicht teil. Der Bezirk wurde in drei Wahlkreise aufgeteilt. Auf den Vorwahlversammlungen informierten die Aktivisten der Befreiungsfront die Wähler über die Bedeutung und den Verlauf der Wahlen. Die Wahlbeteiligung lag bei 99,7%; die Wahlergebnisse im Bezirk waren zufriedenstellend.

Die zweiten Wahlen für die jugoslawische Konstituante am 11. November verliefen etwas abwechslungsreicher. Die Vorbereitungen dazu wurden durch die Tätigkeit der Kommunistischen Partei, der Volksfront und anderen im ihren Rahmen befindlichen politischen Organisationen begleitet. Ähnlich wie anderswo wurden auch im Bezirk Ljutomer etwa 10 - 18% der Wähler aus den Wahllisten gestrichen. Die Mitglieder der Volksfront organisierten zahlreiche Vorwahlversammlungen und Besprechungen; so sprach auf der Versammlung in Cven der Präsident der slowenischen Regierung Boris Kidrič und in Ljutomer der Innenminister Zoran Polič. In jedem Wahlkreis wurden zwei Kandidaten aufgestellt. Bei den Wahlen gab es keine Ausschreitungen; die 86,6% Wahlbeteiligung war für die Organisatoren nicht zufriedenstellend. Für die Liste der Befreiungsfront fielen die Wahlen schlecht aus; auf der Bundesliste stimmten für die leere Liste (ohne Kandidaten - die sog. schwarze Urne) 36% der Wähler, und auf der entsprechenden slowenischen Liste sogar 40,6%. Die Organisatoren gaben selbst zu, die Wahlen seien für sie katastrophal ausgefallen. Die schlechten Wahlergebnisse im ganzen Kreis Maribor so wie auch im Bezirk Ljutomer wurden auf der Konferenz der Kommunistischen Partei Sloweniens besprochen, was die Amtsenthebung aller Bezirkssekretäre, sowie die Auflösung der Parteiorganisationen zur Folge hatte. Die Parteiorganisationen konnten nur langsam wiederhergestellt werden. Es gab mehrere Gründe für die schlechten Wahlergebnisse: die Bevölkerung war zu wenig über die Befreiungsfront informiert; gleichzeitig gab es eine aktive Gegenpropaganda, die die Bevölkerung vor dem Kommunismus gewarnt und die Ankunft der königlichen Armee in Aussicht gestellt hatte, usw.

All ihre Aufmerksamkeit schenken die Aktivisten der Befreiungsfront den Wahlen für die slowenische Konstituante (27. Oktober 1946), um die Mißerfolge wie bei den letzten Wahlen zu vermeiden. Zahlreiche Vorwahlversammlungen und Besprechungen wurden organisiert; man bemühte sich um den ständigen Kontakt mit den Wählern. Der Bezirk wurde in zwei Wahlkreise aufgeteilt, und für jeden wurden zwei Kandidaten aufgestellt. Mit den 94,8% Wahlbeteiligung war die Volksfront bei diesen Wahlen wieder erfolgreich.